

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Leto II

LJUBLJANA, 1. januarja 1925.

Stev. 1.

Dokažite v dejanjih.

Kaj?

Da ste razredno-zavedni proletarci.

S čim se pa to dokaže?

Z dejanjem. S kakim?

S tem, da vsakdo prispeva k temu, da se čim bolj razširi ideja bojevnih zvez vseh delavcev in kmetov v delavsko-kmetiskem republikanskem bloku.

Volitve se bližajo. Volivni boj se razvija. Druge stranke imajo milijone in tiskarne za to, da širijo med ljudstvo laž, da zapirajo pot resnici, da ovirajo združenje delavcev in kmetov, da podaljšajo kapitalistično gospodstvo.

Mi smo brez denarja, nad nami besni teror, vse peklenske sile so se združile proti temu, da prodre med delovno ljudstvo mest in vasi ideja o neobhodni potrebi, da se upostavi proti gospodi, reakciji, korupciji, militaristom in monarhistom delavsko-kmetijski republikanski blok.

Mi moramo preprečiti sovražnikove naklepe. Mi moramo dokazati, da so nas vsa preganjanja le še bolj utrdila.

Agitacija stane. List stane. Letaki slanejo. Potovanja so draga.

Ali vse to bomo zmogli, če bomo napravili dolžnost vsi, ki smo za delavsko-kmetijski republikanski blok. Na tisoče in tisoče nas je.

Vsak naj daruje 1 dinar, pa bomo gotovo zbrali 20.000 Din agitacijskega fonda! V večino krajev smo razposlali nabiralne pole. Kdor je še nima, naj nemudoma piše na upravo lista.

In zbirati hitro? V soboto, ko gredo delavci iz tovarn. Vsak so-mišljenik lahko daruje 1 Din. — Samo rudarjev je 10.000. Kdor za-sluzi več, lahko žrtvuje 10—100 Din. Vsak po svoji moči. Kdor je za stvar, bo žrtvoval.

Vsi skupaj bomo potem želi uspeh.

Razredno-zaveden proletarec ni tisti, ki samo govori, pa nič ne dela, nič ne žrtvuje.

Zganim se! Otresimo se lenobe! Zberimo 20.000 Din agitacijskega fonda!

Zakaj še ni naš so-mišljenik.

Človek potuje po raznih krajih, sreča ljudi, govori z njimi in končno marsikdo pravi: „Saj bi že bil naročnik vašega lista, pa mi do danes še nihče ni po-

vedal, da brani interese delavcev in revnih kmetov.“ In polno je takih, ki bi postali naši naročniki, če bi le prišli naši sodrugi z njimi v stik. Naš list je treba razširiti. Dobite naročnike po tovarnah, delavnicah, vaseh! Sedaj je najlepši čas za to! Mnogo naročnikov se da dobiti v vsakem kraju. Treba se je le pobri-gati za to!

Pridobivajte nove naročnike! Širite „Delavsko-kmetijski list“, edino glasilo v Sloveniji, ki oznanja proletarsko osvobo-jenje in kaže delavcem in kmetom pot v to osvobojenje!

Dragocena priloga.

Prihodnji številki našega lista bomo priložili brezplačno 1. šte-v. našega novega mesečnega časopi-sa „Zapiski Delavsko-kmetiske Matice“ z bogato vsebino na 48 straneh. Komur bo časopis uga-jal, si ga bo v bodoče naročil.

Priložili bomo pa časopis le onim, ki bodo do prihodnje šte-vilke poravnali dolžno naročnino.

Poravnajte torej nemudoma naročnino, poravnajte to, kar dol-gujete svojemu listu!

UPRAVA.

Politični žongler Pre-peluh v revirju.

Prepeluh dokazal Čobalu, da je Judež — Čobal dokazal Prepeluhu, da je Judež! — Oba pa sta doka-zala, da je naš blok pravi!

V Zagorju se je v nedeljo dne 21. decembra vršil prvi volivni shod. Prišel je sam Prepeluh in tudi Čobal, skočila sta si v lase in shod je izzvenel v „Živel delavsko-kmetijski republikanski blok!“

Shod je sklicala Prepeluhova repu-blikanska stranka. Shodu je prisostvoval srezki poglavar in zunaj so se zračili štiri orožniki. Prepeluh je govoril jedva četrt ure, povedal ni nič kaj posebnega, metal je iz sebe naša gesla, venomer o republikanski stranki delavcev in kme-tov (!), samo da bi posluševalce zmedel. Ljudje pa so ga obsipali s „kr. repu-blikancem“ itd. Nato je govoril s. Jaka Žorga, ki je razložil položaj in pomen volitev, razkrinkal Radičevega Prepeluha, povedal o pogajanjih s Prepeluhovci za skupen nastop. Izvajal je med drugim: Hrvatski kmetje republikanci so revolu-cionarni, vodstvo pa je buržuazno. Enako je s slovensko republikansko stranko. Prepeluh pravi, kdor hoče imeti korist od volitev, naj voli mene. Jasno kot na dlani pa je, da kroglice ne bodo prinesle ničesar, kvečjemu diktaturo in meščansko vojno. Kdor hoče res ma-nifestirati za delavsko-kmetisko republi-kansko misel, naj voli delavsko-repu-blikanski blok!

Navzoče delavstvo (do 150 oseb) je odobravalo s. Jakatu. Prepeluh je skušal nekoliko odgovarjati, izrekel pa je, češ, mi se nismo združili z vami zato, ker smo smatrali, da je ta ponudba bila neiskrena in le zgolj tega, da bi nas

vlada razpustila kot komuniste. Temu so se delavci smejali.

Nato je govoril g. Čobal po dolgem času spet enkrat. Vendar upamo, da mu je še za to žal; zakaj, hotel je raz-krinkati Prepeluha, pa je s tem i samega sebe. Napadel je popolnoma pravilno Prepeluha kot političnega verižnika. Saj je bil pred vojno socialist, med vojno se je povlekel nazaj, ob koncu vojne ob Jugoslaviji je videl Prepeluh, da se socialdemokratom ob jublajo korita, po-stal je pravi socialist; ker je s kandi-daturo propadel je postal avtonomist, zdaj pa Radičeva lutka. To je politično verižništvo. Jaka Žorga je skoz in skoz ostal komunist, ni politični verižnik, Pre-peluh pa je. In tako dalje je naštel razne grehe Prepeluhu. Dejal je tudi, da je federalizem, avtonomizem itd. fraza in da je treba čakati: republika pride sama po sebi! Itd.

Prepeluh odgovarja: „Čobal pravi, da sem verižnik. On je imel v vojni bel kruh, ko ga ni imel nihče izmed knapov. (Knapje: To je res. On ga je imel, mi ne!) Kdo je torej verižnik? (Klic: Oba!) Očita mi, da sem bil v drugi narodni vladi. Bil sem res.“ (To-rej je pomagal pri zgradnji troedinih koritov). Tudi Čobal je bil takrat pošten Jugoslovian. Saj je znano vsem, da se je 1920. leta v Celju na takratnem kon-gresu sprejela resolucija: Ako Pašič s svojo vidovdansko ustavo propade pri glasovanju v parlamentu, bomo še mi socialisti glasovali zanjo! Torej so pod-pirali srbsko hegemonijo! (Čobal se raz-burja, Prepeluh vpije: Imam priče!) Čobal pravi, da so federalizem, avto-nomizem, republika fraze.

Čobal: Da, fraze so!

Prepeluh: Potetakem je fraza Lenin, pariška komuna fraza, ruska revolucija fraza, potem je Marx fraza, potem je Lassalle fraza.

Čobal: Marx in Lassalle si še čevelj ne bi obrisala ob tebi.

Prepeluh: Res je! Ob tebi pa tudi ne!

Čobal (jeza mu raste).

Prepeluh: Ko sem bil v vladi v Ljubljani, sem namerjal popraviti zakon o bratovskih skladnicah, pa sem rekel Čobalu, stori ti to, ti se razumeš, pa je dejal Čobal: Naj ostane pri starem, saj bodo itak vsi pomrli kmalu!

Čobal (jeza prekopi): Pa ti? Ti si pošiljal 1920. leta v Trbovlje telegrame, koga naj se aretirajo! Še zdaj imam enega doma. Ti si jih podpisal! (Klic: Seve, komuniste!)

Prepeluh vpije, Čobal vpije, delavstvo se jima smeji. Snój se je spopadel z gronom. Tekmovala sta, kdo bo koga bolj osramotil in oba sta se dobro od-rezala. In pri gornjih očitkih sta oba govorila o dokazih in pričah, torej mora biti pač res!

Prepeluh konča s klici: Živela repu-blikanska stranka! Živel Radič! Nato je bilo vse tiho. Žorga zavpije: Sodrug! Februarja bo sleherni volil del.-kmečki republikanski blok! Ven! — Vsi so se razpršili in Prepeluh je ostal sam.

Delavstvo, ki je bilo poleg, je spo-znalo Čobalovske in Prepeluhovske kos-mate duše, saj je dovolj slišalo od njih samih.

Prepeluh torej je bil svoj čas sam v vladi in kahal ta blagor, ki ga zdaj uživajo delavci, veriži s prepričan'em, pošilja telegrame, koga naj se aretirajo in zdaj agitira za svojo judejevo dušo.

Za agitacijo pri volit-vah nimamo nikakih denarnih sredstev. Imamo sicer pogum in voljo, toda, sodrug, zbiraj in daruj v vo-lilni fond Del.-kmet-skega republik. bloka. Sila je nujna, ne oklevaj!

Delavec in kmet imata zanj samo pljunek.

Čobal je torej kriv šepavemu zakonu bratovskih skladnic, na kongresih so-cialistov se je sklenilo, da socialisti ob potrebi glasujejo za ustavo in ravno tako kot Prepeluh kahal današnji tro-edini teror!

To sta si povedala drug drugemu v lice. Dva brata sta se našla, dva uma-zana verižnika z delavci in kmeti, da sta se razgalila pred delavci: Glejte, go-bavca sva! S tem sta se rekla isto kot:

Če hočete, da bi uživali beli kruh terorja, jetniških pimsov in omrežij, pušk in sabelj, progonov in brezposelnosti, dajte, volite, naju. Ustvarila bova so-cialistično, demokratično republiko na-silja! Dajte nama tiste frnikule febru-arske!

Delavstvo pa je reklo: Mi si ne delamo nikakih iluzij o blagru volitev, mi gremo v borbo, mi stopamo v re-akcijo, ne klonimo pred terorjem, ker smo pravi delavsko-kmetijski republi-kanci!

Ven iz revirjev s Prepeluhi in Čo-bali!

Živel delavsko-kmetijski republikanski blok!

Zastopniki angleškega delavstva o sov. Rusiji.

V našem listu smo že poročali o bivanju zastopnikov angleških strokov-nih organizacij (trejdunionov) v sovjetski Rusiji. Prinesli smo izvleček iz govora Purcella, voditelja angleške delegacije na šestem kongresu ruskih strokovnih organizacij. Priobčili smo razgovor ru-skih sodrugov s Purcellom o vprašanjih svetovnega delavskega strokovnega gi-banja.

Danes prinašamo v izvlečku poro-čilo Ben Tilleta, drugega člana angleške delavske delegacije — o vtisih, ki so jih prejeli zastopniki angleškega prole-tariata v uniji sovjetskih republik.

To poročilo je dal Ben Tillet na povratku v Anglijo dopisnikom raznih listov.

Ben Tillet je med drugim dejal:

„Na svojem potovanju smo obiskali celo vrsto velikih industrijskih središč, kot Donecki bazen, Baku, Georgijo itd. Spoznali smo položaj industrije in de-lavstva in življenje delavcev. Videli smo pridobitve sovjetske oblasti na polju družabnega in kulturnega življenja de-lavcev.“

Lahko rečem, da je dovedel do po-polnega uspeha poskus, ki ga je na-pravil ruski proletarijat. Pridobitve sov-jetske oblasti v tem sorazmerno kratkem času njenega obstoja so presenetljive — često spominjajo na čudeže. Vzoren red, zavestna disciplina, sistematično orga-niziranje industrije, to je vse največjega občudovanja vredno.

Socialno zavarovanje delavcev v to-varnah, skrb za matere, otroke, javne kuhinje in obednice — to so kolosalne pridobitve sovjetske oblasti.

Opazovali smo aktivno udeležbo de-lavcev v sovjetskih in drugih napravah mest in pokrajine. Globoko sem pre-pričan, da stoji pred novim sistemom velika in sijajna bodočnost, če bodo ruski delavci še dalje sodelovali s tako požrtvovalnostjo in vztrajnostjo.

Čudežno se nam zdi, da je sovjetska republika mogla združiti skoro 200 različnih narodnosti s 150 različnimi jeziki in dialekti v trdno zvezo. Uničenje analfabetstva (nepismenosti) je bolj pomenljiva zmaga, kot revolucija sama. (To je vprašanje. Uredništvo.) Pod carističnim režimom se ne bi uničilo analfabetstva v dveh stoletjih.

V splošnem smo videli sovjetsko Rusijo tako, kot je. Vse se nam je pokazalo odkrito in iskreno, z vsemi dobri in slabimi stranmi.

Politični položaj sovjetske unije, njena diplomacija in kontrolne naprave — vse je mnogo boljše, nego smo si mogli predstavljati v naši deželi (Angliji), kjer zanikava kapitalistični tisk vsa dejstva.

Naša naloga je sedaj, da seznamimo angleške strokovne organizacije z vsem, kar smo videli v sovjetski Rusiji, in da tako dovedemo do združitve angleškega delavskega razreda z ruskim. Prepričani smo, da se nam bo to posrečilo.

Tako govori Ben Tillet, ki ni boljševik, temveč funkcionar angleških strokovnih organizacij, ki pripadajo Amsterdamu in ki sedaj zahtevajo, da Amsterdamci prenehajo s svojo razkolniško politiko v delavskih strokovnih organizacijah ali pa da se umaknejo.

To je zopet močna klopota vsem, zlasti slovenskim socialpatriotom, ki blatijo sovjetsko Rusijo, o piho delavsko gibanje, vodijo delavstvo za nos in s tem ovirajo osvobodilni boj proletariata.

To je močna klopota, ki jo je dal angleški proletarijat angleški buržuaziji, ki snuje blok proti sovjetski Rusiji in širi v svet vesti o raznih uporih v Rusiji. Te vesti sta pri nas začela zopet trobiti „Jutro“ in „Slov. Narod“.

Ali mislite, delavci, da se bodo naši socialpatriotski voditelji sedaj spametovale? Mi ti se oni, kdor na to upa. Kajti socialpatriotski birokrati ovirajo povzdigo delavskega gibanja.

Za slovenski proletarijat bodo prišli boljši časi tedaj, ko se bodo tisti delavci, ki danes radi neinformiranosti za Koruni, Svetki in Deržiči, ko se bodo ti in danes še indiferentni delavci združili z razredno-bojevnim proletariatom v boju proti buržuaziji in njenim zaveznikom za vlado ročnih in duševnih delavcev ter kmetov.

Za kakšno republiko je Prepeluh?

Prepeluh je že nekaj tednov republikanec. On je tudi predsednik „Slovenske republikanske staranke“ (SRS). Demokrati hočejo naložiti glasov z „narodnim edinstvom“, klerikalci s „slovensko poštenostjo“, Prepeluh pa z — republiko.

Ali delavci in kmetje se morajo vprašati, za kakšno republiko je Prepeluhova SRS.

Kajti republik je več vrst na svetu in v marsikateri republici se ne godi delavskemu razredu nič boljše kot v monarhiji.

Na vzhodu obstoja zveza sovjetskih republik, v katerih imajo vso moč in vso vlado v rokah ročni in duševni delavci ter kmetje. Gospoda nima nobene pravice. Pravico ima le oni, ki dela bodisi s kladivom, bodisi z motiko ali krampom, s plugom ali sekiro, s peresom ali svinčnikom. Tam je uresničen stari izrek: Kdor ne dela, naj ne je! Tam upravljajo delavci in kmetje obšine, okraje, pokrajine, celo državo in vse poedine panoge kot n. pr. kmetijstvo, zdravstvo, prosveto, industrijo, trgovino itd. Centralne vlade nihče ne postavlja, temveč jo voli delovno ljudstvo na svojem kongresu.

Na drugem kraju pa imamo ameriško republiko in tudi izvoljenega predsednika republike. V Ameriki nimamo kronanih kraljev, imamo pa nekronane kralje — razne velekapitaliste, ki imajo v svojih rokah gospodarstvo cele države. Volivni zakon je prirejen tako, da vedno zmagajo kapitalistične stranke, ki izvolijo za predsednika onega človeka, ki zna najbolje zastopati interese kapitalistov, bogatašev proti interesom delavcev in kmetov. Kdor bere le kaj časopise, ve, s kakimi grozovitimi sredstvi je „republikanska“ ameriška buržuazija zadela vsako resno delavsko gibanje.

Slovenski delavec in kmet ne more biti za tako republiko, ker ni znatno nič boljše kot monarhija.

Prepeluh pa je za tako republiko in je proti pravi delavsko-kmetaki republici. To beremo v zadnji številki njegovega „Slov. Republikanec“, ki pravi:

„Ko so se Amerikanci osvobodili angleškega gospodstva v 18. stoletju, so sklenili, da se bodo vladali sami, po svojih zaostopnikih. Kot svojega vidnega poglavarja na zunaj so si določili predsednika. Tako se razlikuje monarhija od republike. Monarhija pomeni širjenje rodbinske oblasti z večnimi vojakami in vlado samo ene osebe, republika pa pomeni vlado ljudstva in mir.“

Tako hoče oslepariti one, ki ne mislijo. Kajti, kdor misli, ve, da ameriška, francoska, nemška, poljska in druge take meščanske republike ne pomenjajo „vlado ljudstva in mir“ — ampak pomenjajo vlado meščanske gospode in imperialistične vojne. Saj je francoska republika steber militarizma in ameriška republika financira svetovna oboroževanje.

Vlada delovnega ljudstva in mir sta mogoča le v delavsko-kmetaki republici.

Iz tega vidimo jasno, da noben kmet, noben delavec ne more glasovati za „Slovensko republikansko stranko“. Kajti, kdor bi glasoval za njo, bi glasoval za meščansko republiko, za vlado gospode in za nadaljnje zatiranje delovnega ljudstva.

Delavci in kmetje Slovenije ne morejo glasovati za meščansko republiko, ker bi s tem glasovali proti samim sebi. Kajti, kar je dobro za gospodo, je slabo za delavca in kmeta. Med gospodo in delovnim ljudstvom je nemogoč sporazum. Za delovno ljudstvo bodo prišli boljši časi šele tedaj, ko bo zmagalo nad gospodo in prevzelo samo svojo usodo v svoje roke.

Zato bodo glasovali delavci in kmetje Slovenije

za slovensko delavsko-kmetško republiko.

Za to republiko se pa bori edino-le **Delavsko-kmetški Republikanski Blok!**

Vprašajte jih.

Razne stranke bodo začele prirejati po vseh krajih javne volivne shode. Sodrugi, pojdite na te shode in vprašajte govornike, kaj je že njihova stranka napravila za slovenskega delavca in kmeta. Oni vam ne bodo hoteli priznati tega, da so delavca in kmeta doslej samo vodili za nos in ga goljufali, oni se bodo hoteli izogniti vašemu vprašanju. Vi se ne smete s tem zadovoljiti, temveč stopite sami na govorniški oder in povejte ljudem resnico. Saj ni potrebno biti bogve kako dober govornik, treba je le ljudem povedati resnico. In tisti delavci in kmetje, ki so doslej radi nevednosti še tavalji za klerikalci in drugimi sleparskimi strankami, vas bodo razumeli in bodo postali pristaši

Delavsko-kmetškega republikanskega bloka.

Na klerikalnem shodu povejte ljudem to-le:

Klerikalci niso doslej še prav nič zboljšali položaja delovnega ljudstva, pač pa so:

1. podpirali habsburško dinastijo, nemški centralizem, militarizem itd.;

2. hujskali so ljudi na vojsko za „presvito habsburško dinastijo, vero in domovino“. V tej vojski pa delavci in kmetje niso krvaveli za „vero, dom, cesarja“, pač pa za — kapitalistične roparje;

3. izsiljevali so iz ljudi vojna posojila;

4. prodali so Slovenijo srbskim monarhistom, militaristom in centralistom pod krinko „jugoslovanstva“;

5. sedeli so v prvih „jugoslovanskih“ beograjskih vladah in pomagali na noge srbski gospodi in svojim bankam ter konsumom;

6. dali so streljati slovenske železničarje, ki so zahtevali kruha;

7. da bi p tlačili nezadovoljnost delovnega ljudstva, so se naenkrat zavzeli za avtonomijo (potem ko so utrdili centralizem); s parolo avtonomije so hoteli nafarbati ljudi. Ko so pa prišli na vlado, niso niti znižali davkov, niti niso delali za avtonomijo, niti se niso pobrigali za delavstvo; pač pa so se popolnoma udnjali monarhiji, centralizmu in glasovali za to, da gre 6 milijard iz ljudstva iztisnjenih dinarjev za militarizem, prepovedali so vsako delovanje razredno-bojevnih delavskih organizacij, držali so delavske borbe v zaporih in sploh tlačili delavski razred;

8. so proti agrarni reformi;

9. navdušujejo se za francoski imperializem;

10. zato SLS ne more biti več niti stranka kmetov, niti stranka slovenskega naroda — pač pa mora slovenski delavec in kmet obsoditi vod telje te stranke ljudskih sleparjev in biričev.

Na socialpatriotskem shodu povejte:

1. Da so socialpatrioti socialisti le v besedah, v dejanjih so pa nezavedni ali zavedni zavezniki buržuazije. Socialpatrioti so napravili s socializmom isto kot klerikalci s Kristusovo vero — oboji so Kristusove in Marxove nauke popačili in poteptali.

2. Socialpatrioti so bili za svetovno vojno.

3. Socialpatriotski konsumi so dajali vojna posojila.

4. Zastopniki socialpatriotske stranke: Prepeluh (ki je postal šele na zimo republikanec), Kristan in drugi so sedeli skupaj z Žerjavovimi in Pribečevimi demokrati v ljubljanski in centralistični beograjski vladi.

5. Delavstvu, ki je hotelo izvajati popolno osvobodjenje in delavsko-kmetško republiko, so rekli: „To je neumnost. Mi moramo najprej utrditi našo mlado Jugoslavijo!“ In tako so socialpatrioti pomagali utrditi današnjo reakcionarno Jugoslavijo, v kateri je dobro za kapitaliste, veleposesnike, oduhuje, generale in socialpatriotske koritarje, a slabo za gladujočega delavca in čez glavo zadolženega kmeta.

6. Žerjavovci so prepustili za nagrado za izdajsko delo socialpatriotom delavsko zbornico, inšpekcijo dela in bolniško blagajno, od katerih se redé socialpatriotski birokrati na račun delavskih žuljev. Volitve v vse te delavske institucije nočejo razpisati, ker potem bi se morali oni skupaj z Žerjavovci umakniti delavskemu zastopnikom.

7. Kradli so in še kradejo delavsko imovino, razbijajo strokovne organizacije, denuncirajo delavske zaupnike in sploh pomagajo buržuaziji proti delavstvu.

8. Včlanjeni so v II. internacionali, ki jo vodijo razni kraljevi in republikanski ministri, ki v več deželah sede v vladah skupaj s f.šisti.

9. So proti slovenski delavsko-kmetški republici in so za centralistično Es-haezijo.

10. Zato socialpatriotski voditelji ne morejo biti zastopniki delavstva, pač pa spadajo pred sodišče, ki jim ga bo stavil delavski razred.

V prihodnji številki bomo napisali, kaj morajo delavci in revni kmetje povedati še drugim strankam, ki sedaj pošiljajo med delovno ljudstvo svoje plačane krive preroke. (Konec prih.)

Socialpatrioti hočejo prikriti resnico!

Socialpatrioti se držé pokonci le z lažmi. To je stara in znana stvar. Oni hočejo prikriti resnico na vsak način. Kajti, ko bo zvedelo delavstvo za vso resnico, je socialpatriotov konec.

Tako je prišlo sedaj na dan, kako so socialpatrioti hoteli zamašiti usta Fimmenu, tajniku mednarodne organizacije transportnih delavcev, ki je včlanjena pri Amsterdamu. Fimmen je bil lansko jesen v sovjetski Rusiji. Mi smo priobčili nekatere njegove izjave o sovjetski Rusiji. Priobčili smo one, ki jih je Fimmen objavil.

Nedavno pa je bil pri Fimmenu amsterdamski dopisnik „Drapeau Ronge“ („Rdečega praporja“) in je vprašal Fimmena:

„Zakaj niste skoraj nič napisali o sovjetski Rusiji po svojem povratku domov?“

Fimmen: „Če nisem doslej nič napisal, to ni moja krivda. Imel sem namen, da priobčim celo vrsto člankov v social-demokraciškem glasilu „Het Volk“. Ali uredništvo je prepovedalo objavo mojih člankov pod pretvezo, da niso nadstrankarski. Lahko bi priobčil vse, kar hočem povedati, v komunističnem tisku. Ali to ne bi imelo onega uspeha, ki ga jaz želim, ker bi tam govoril že prepričan. Jaz hočem povedati resnico social-demokraciškim delavcem.“

Tako hočejo prepričati socialpatriote, da ne bi prišla resnica do njihovih članov. Ali vse to jim ne bo pomagalo.

Internacionalni pregled.

Socialpatrioti — rablji delavstva.

Na Estonskem se je stvorila vlada iz zastopnikov vseh strank, tudi — iz socialdemokratov. Estonski socialpatrioti so torej vstopili v fašistovsko vlado, ki je dala nedavno postreliti 300 delavcev. Na Estonskem so napravili socialpatrioti isto kot v Bolgariji. V odločilnem momentu bodo storili slovenski socialpatrioti isto.

Kdaj bo proletarijat obračunal s temi rablji?

Španski socialdemokrati za vojaško diktaturo.

Po odloku španskega kralja je bil pridružen v vojaški direktorij predsednik socialdemokratskih konsumov in član predsedstva španske socialpatriotske stranke Largo Caballero. Caballero je sprejel kraljevo ponudbo. Socialdemokratski delavci so silno razburjeni nad tem vstopom v vojaško vlado generala Primo de Rivero.

Angleška delavska delegacija se je vrnila iz Moskve v London.

Delegacija angleških strokovnih organizacij se je ta teden vrnila domov iz sovjetske Rusije. Njena poročila priobčujemo v vseh listih. (Glej v današnji šte-

vilki poročilo Ben Tillela o sovj. Rusiji!) Meščansko časopisje se peni od jeze nad temi poročili. Tudi desničarsko krilo delavske stranke je nezadovoljno s pohvalnimi poročili delegacije o sovj. Rusiji.

29. decembra se je vršil generalni svet strokovnih organizacij; na tem svetu bo poročala delegacija o svojem zadržanju na 6. kongresu strokovnih organizacij, o sovjetski Rusiji in o skupnem odboru, ki so ga upostavili z ruskimi delavci za pripravo ujedinenja mednarodnega strokovnega gibanja.

Po generalnem strokovnem svetu se bo vršila širša delavska konferenca, ki se bo pečala predvsem z vprašanjem enotnosti strokovnih organizacij. Na to konferenco bodo povabljeni tudi zastopniki amsterdamske in rdeče strokovne internacionale, francoskih, nemških in čehoslovških strokovnih organizacij.

Mi bomo v našem listu o poteku vseh teh konferenc natančno poročali.

Beli teror v vseh obmejnih deželah sov. Rusije.

Angleško-francosko-italijanska buržuazija pripravlja znova blok vseh kapitalističnih držav proti sovjetski Rusiji. V zvezi

s tem so se povečala preganjanja delavstva v vseh obmejnih državah sovjetske Rusije.

V Rumuniji je bilo ta teden zaprtih nad 400 delavcev.

Na Poljskem se je izročilo sodišču komunistične poslance: Laneucki, Vasiňuk, Čučumaj in Kosiski. Obtožnje se jih veleizdaje. — Socialpatrioti sede v vladi, ki uprizarja te „velezidajalske“ procese.

Na Estonskem (kjer so tudi socialpatrioti v vladi) se strelja cele komunistične družine. Strokovni funkcionarji se nahajajo na črni listi.

Na Letskem se vrše aretacije kar v masah.

Na Litavskem so bili obsojeni štiri delavci na smrt, češ, da so širili med vojaki komunistične letake, 17 letna deklica je bila obsojena na dosmrtno ječo.

Srbska buržuazija pripravlja v zvezi z bolgarsko in rumunsko isto.

Rdeča nedelja v Parizu.

Zadnjo nedeljo so se vršile v Parizu velike delavske demonstracije pod vodstvom komunistične stranke. Proletariat je demonstriral proti pripravam buržuazije proti sovjetski Rusiji, proti fašizmu, za izpustitev zaprtih delavskih borcev.

Pred novimi volitvami v Mussolini.

Mussolinijo lahko imenujemo današnja Italija, v kateri pa vedno bolj vre proti fašizmu.

Mussolini vedno bolj izgublja tla pod

nogami. Zato se hoče pokazati bolj „demokratskega“. Tako je v presenečenje vseh predložil parlamentu nov volivni zakon po angleškem sistemu.

S tem je Mussolini spravljal na dnevni red vprašanje novih volitev, ki se jih pričakuje do maja.

Strok. pregled.

Za enotnost svetovnega delavskega strokovnega gibanja

Ruske in angleške strokovne organizacije so upostavile skupen odbor, ki ima pripravljati enotnost delavskih strokovnih organizacij po vseh deželah, upostavo enotne mednarodne delavske strokovne internacionale.

Ruski in angleški organizirani proletariat (okrog 15 milijonov) sta prva spoznala, da je treba danes v prvi vrsti rešiti to življenjsko vprašanje proletariata.

Maloštevilno je slovensko delavstvo v primeri z internacionalnim proletariatom. Ali proletarci Slovenije nismo brezpomemben člen v verigi mednarodnega delavstva. Nihče drug nas ne bo osvobodil kot mi sami s trdnim, vztrajnim bojem, v katerem imamo gotovo za zaveznike trpine drugih dežel. Mi ne smemo držati prekrižanih rok. 4 leta smo krvaveli v strelskih jarkih — za kapitaliste. Zavijamo rokave, pljunimo v roke in delajmo — za osvobojenje nas samih! Milijoni delavcev in kmetov so padli za — sovražnika, ne strašimo se truda in žrtve — za delavski razred!

Delajmo resno in iskreno za enotnost strok. organizacij. Ne začnimo zopet s kakimi konferencami voditeljev, kajti konference poedinah central za ujediničenje — so že konec dela za enotno strokovno gibanje.

Enotne organizacije, enotno fronto morajo ustvariti množice. Množice so za enotnost. Ali one še ne delajo za njo, ampak čakajo. Čakanje je pa bilo že preveč. Razredno-zavedni delavci moramo mobilizirati mase za stvaritev enotnega strokovnega gibanja.

Te mase niso niti v Šelenburgovi ulici, niti na Turjaškem trgu, niti v „Naprejevem“ uredništvu, niti v bisagah strokovnih funkcionarjev — te mase so v rudnikih, tovarnah, na železnici.

In tu — v rudniku, tovarni, na železnici moramo vzbuditi gibanje za enotne razredne strok. organizacije. Tu moramo na javnih shodih izvoliti skupne delavske odbore, ki bodo vodili akcijo za enotnost.

Na ta način bomo pripomogli za počemu delu ruskih in angleških delavcev.

In to naše delo bo imelo uspeh. Tedaj bomo vrgli birokrate, ki hočejo preprečiti enotno organizacijsko fronto na strokovnem polju.

Vsi smo za to. Ali bodimo vsi za to tudi — v dejanjih!

Torej na delo.

Rudar.

Konec kongresa italijanskih strokovnih organizacij.

Preteklo soboto se je zaključil kongres italijanskih strokovnih organizacij. Reformistični voditelji so ves čas kazali na kongresu svojo reakcionarnost. Pred glasovanjem o orientaciji C. G. L. je v imenu komunistov Vota razložil edino sprejemljive zahteve in parole: namreč svoboda organiziranja in štrajka, enotna fronta za boj proti fašizmu, reorganizacija na podlagi obratov in delavskih zbornic, strokovna enotnost tako nacionalna kakor tudi internacionalna. Pri glasovanju je odpadlo na predlog konfederalistov (reformistov) 153.316, na predlog maksimalistov 54.796 in na predlog komunistov 32.596 glasov. Način glasovanja je bil precej podoben fašističnim metodam. Nato se je na predlog reformistov sklenilo reorganizirati strokovne organizacije. Delavske zbornice, ki so v zgodovini italijanskega proletariata igrale tako pomembno revolucionarno vlogo, so se spremenile v navadne administrativne organe in še več; njim je prepovedana najmanjša ščitica in kakršnokoli organiziranje odpora proti fašizmu. Dosedaj so bile delavske zbornice v Italiji zatočišča in ognjišča revolucionarne agitacije. Odslej pa bodo po volji reformističnih voditeljev na-

govnami. Zato se hoče pokazati bolj „demokratskega“. Tako je v presenečenje vseh predložil parlamentu nov volivni zakon po angleškem sistemu.

Razumljivo je, da fašistični časopisi ne štedijo s pohvalami reformističnih birokratov in se veselijo, da so konfederalisti upoštevali ne samo delavske zahteve, nego tudi interese domovine in italijanske civilizacije.

Podjetniki se združujejo.

V Jugoslaviji obstajajo poleg raznih industrijskih zvez tudi takozvani karteli v industrijskih panogah. Prvi kartel so ustvarile vse sladkorne tovarne, razen državnih. S tem, da so se sladkorne tovarne kartelirale, so izključile medsebojno konkurenco. Nobena tovarna ne konkurira drugi. Pač pa so se vse zmenile, da povišajo cene sladkorja, kajti čim ni konkurence, se lahko cene nastavijo višje. Tak kartel ima veliko moč in čeprav zakon to prepoveduje, vendar obstaja.

Za sladkornimi tovarnami so prišle letos pivovarne do kartela. Vse najvažnejše pivovarne v državi, izvzemši v Sloveniji, so stopile v kartel in sklenile povišati pivo ceno za 80 dinarjev pri hektolitru.

Tretji kartel so stvorile tovarne špirta. V zadnji dobi se je združilo 50 poljedelskih in 14 industrijskih tovarn špirta z namenom, zvišati cene. Sedež kartela je v Zagrebu. Izven kartela je ostalo samo nekaj poljedelskih tovarn.

Podjetniki se združujejo. Karteli nastajajo in zvišujejo cene. In ti karteli nastajajo baš v onih industrijskih panogah, ki so važne za ljudsko prehrano. Zvišanje cen s pomočjo kartela v živilskih panogah pomenja direktno izropanje ljudstva, ki se izvrši pod pretezo, da imajo tovarne velike stroške in celo izgube.

Kako se naj proletariat brani napram karteliranim podjetjem? Kajti jasno je, da so karteli tudi za to ustvarjeni, da ne zvišujejo samo cene, nego da tudi znižujejo delavske plače ali pa potlačijo k tlom gibanje delavstva, njegove zahteve in njegove štrajke. Kartel podjetnikov je bojna napoved delavstvu v dotični stroki. Kartel podjetnikov izključuje, da bi moglo delavstvo ene tovarne izboljšati svoje meзде. Delavci vseh tovarn ene stroke morajo združeno nastopiti, ako hočejo kaj doseči, saj nimajo boja z enim podjetnikom, marveč boj s kartelom, z združenimi podjetniki. Vsak boj delavstva ene tovarne je danes obsojen na poraz. Vsak boj delavstva ene cele industrijske panoge zadene na močan in težko premagljiv odpor karteliranih industrijcev. Težak je boj, štrajki se vlečejo na tedne, delavstvo strada in končno lahko obnemore. In potem pride bič kartela, pride maščevanje in proslavljanje zmage s strani kapitalistov z odpuščanjem, reduciranjem, šikaniranjem i. dr.

Ne štrajk ene tovarne, ne štrajk celokupnega delavstva je danes edino uspešno sredstvo, s katerim zamore proletariat izvojevati svoje zahteve. Ali ni postalo to jasno že z lanskim štrajkom železničarjev? Ali ni postalo to dejstvo naravnost prijemljivo z velikim rudarskim štrajkom, ki se je po dveh mesecih končal s porazom? Samo štrajk vseh delavskih kategorij je ono orožje, ki lahko delavstvu prinese uspeh.

Socialisti si zatiskajo oči in ušesa pred temi dejstvi. Oni se branijo ujediničenju strokovnih organizacij, oni cepijo proletarske vrste, da bi razni Arhi in Golmajerji ostali plačani birokratje. Interesi proletariata pa zahtevajo enotne strokovne organizacije! Nasproti kartelu postavimo enotne strokovne organizacije! Nasproti Centrali industrijskih korporacij v Beogradu zagrabimo za orožje splošen boj delavstva!

—č—č.

Kongres italijanskih strokovnih organizacij.

Ne vemo še končnega rezultata o kongresu italijanskih strokovnih organizacij. Vemo samo, da je na kongresu padlo 30.000 glasov za predlog komunistov, kar pomenja mnogo z ozirom na pritisk reformistične birokracije in na polena, ki so jih amsterdamovci metali pod noge revolucionarnim delavcem. Teh 30.000 glasov priča o žilavosti revolucionarnega duha med množicami italijanskega proletariata. Ni ga mogla zatreti niti fašistovska železna pest, niti izdajstvo reformističnih voditeljev, ki so ob prihodu Mussolinija na vlado šli k njemu, da se mu poklonijo. Italijanski tovariši Arha in Svetka so se ponudili Mussoliniju za stiefelputzerje, na kar je Mussolini v parlamentu iz-

javal, da je pripravljen odstopiti en ministrski sedež „zastopnikom“ proletariata. Ni čuda, da je taka po tla pognala strokovne organizacije v težaven položaj, da se je članstvo skrčilo v veliki meri. Od konca lanskega leta pa so komunisti pričeli s podvojeno delavnostjo za vstop v strokovne organizacije. Novo vstopivši člani so trn v peti strokovni birokraciji in kongres ni dopustil, da bi delegacija milanskega proletariata predložila kongresu svoje mnenje. Sodelovanje s fašisti v parlamentu, opozicija proti revolucionarnim delavcem — to je slika amsterdamovcev. Kljub vsem mahinacijam pa sta Ferarri in Repossi postavila nasproti konfuzionističnemu maksimalizmu in reakcionarnemu sindikalizmu parole: Za enotnost strokovnih organizacij! Proti izključevanju! Za razredni boj!

M. R. P.

(Mednarodna Rdeča Pomoč.)

Kako delajo za MRP v sovjetski Rusiji.

V oktobru 1. l. je izšla brošura „Velika solidarnost“, v kateri se poroča o delovanju MRP v sovjetski Uniji. Ta brošura, ki je prevedena na nemški jezik, v sedmih poglavjih opisuje delo ruskih delavcev in kmetov za MRP. Žal, da nam sredstva ne dopuščajo Veliko solidarnost izdati tudi na slovenskem jeziku. Zadovoljiti se moramo s kratkimi izvlečki, ki pa bodo prijateljem MRP lahko dobro služili kot vzgled kako delajo za MRP, za delavsko solidarnost svobodni delavci in kmetje v Rusiji.

MRP se je v Rusiji ustanovila v 1922 letu, ko je združena buržuazija v enotni fronti s socialpatriotskimi voditelji pričela z ognjem in mečem delati „red in mir“, ko so se pojavili prvi krvavi nastopi fašizma in ko je bilo na tisoče proletarskih borcev vrženo za več let v ječe. Delavci in kmetje v Rusiji so aicer že zmagali ali radevolje so se odzvali klicu tistih, ki so prosili pomoči, ker so v boju proti kapitalizmu, v boju za oblast prišli v bedo. Ruski delavci in kmeti sta tekmo dolgotrajnih bojev proti carizmu sama občutila bič kapitalistične justice, saj so tisoči ruskih delavcev in kmetov ginili desetletja po sibirskih rudnikih in močvirjih in podzemeljskih ječah in zato je danes ruska sekcija MRP najpožrtvovalnejša in daje primer in vzgled vsem drugim sekcijam.

Kako hitro je MRP napredovala v Rusiji kažejo naslednje številke. Januarja 1923 se je nabralo 310 rubljev, julija istega leta že 20.436 rub., januarja 1924 74.455 rub., septembra 1924 pa 225.859 rubljev. Skoraj 90 odst. celokupne svote, ki se nabere za politične jetnike po celem avetu zberejo ruski delavci in kmetje. Odkod taka požrtvovalnost? Za ruske delavce in kmete solidarnost ni samo lepa beseda, ampak predvsem dejanja. Ruski delavci in kmetje smatrajo boj delavstva v zapadnih državah za svoj boj in udarec kapitalizmu nad zapadnim delavstvom kot da bi jih sami čutili. MRP pa je tudi samostojna organizacija mas. Do septembra 1924, torej v teku dveh let, se je ustanovilo 107 gubernijskih in okrožnih odborov in število članov je doseglo 3 1/2 milijona. Samo v Leningradu je nad 500 tisoč članov, ki plačujejo svoje prispevke.

Kumstva. Najboljša zveza med člani MRP in jetniki kapitala so kumstva nad jetniki. Ideja kumstva izhaja iz članov v Vjatski, ki so prvi prevzeli kumstvo nad jetniki zaporov in ječ v Niederschönfeldu (Bavarska), Vratislava (Šlezija) in Kovno (Litvanska). 50 organizacij MRP v Rusiji so postale kumnice. Leningrad je prevzel kumstvo nad vsemi zaporji na Finskem. Nad beograjskimi zaporji je prevzela kumstvo tudi MRP v Moskvi in Jaroslavu.

Kake naloge si stavljajo organizacije MRP, ki prevzemajo kumstva, in kakšno delo opravljajo?

Omeniti moramo, da vprašanje prevzemanja kumstva nad posameznimi zaporji ne rešujejo odbori sami, ampak člani MRP. Člani čitajo v časopisju poročila o ravnanju z zaprtimi sodrugi in medsebojno razpravljajo o možnosti, bodočim varovancem prožiti dovolj pomoči. Zbirajo se podatki o številu zaprtih in njihovih družin, seznam imen in potrebnih osebnih podatkov, čin in višina kazni itd. Vse to se piše v listu, o tem se pravi na sestankih

in na obnem zboru se potem sklene, da prevzame organizacija kumstvo nad gotovim zaporom. O sklepu se potem obvesti jetnike, katere se je prevzelo v oskrbo, in organizacija dobi častni naslov n. pr. MRP Arhangelsk, kumnica barcelonske jetnišnice in kaznilnice. Organizacija MRP, ki prevzame kumstvo, se obveže skrbeti za žrtve, ki pridejo v dotični zapor. Velika radost zavlada, če dobe take organizacije MRP, ki so kumice, pisma ali fotografije od jetnikov, nad katerimi so prevzele kumstvo. Tudi slike zaporov, v katerih se nahajajo varovanci, se po mogočnosti objavljajo v časopisju in razobešajo na vidnih mestih, da se člani čimbolj informirajo o življenju njihovih varovancev. V mnogih krajih se jetnike, ki imajo družine, vpiše v seznam delavcev v dotičnih tovarnah in pri vpisu izjavljajo delavci: „Z velikim veseljem bomo za sodruga, ki so pod našim varstvom, opravljali odrejeno delo in jim pošiljali njihov zaslužek.“ In družine v ječah se nahajajoč h dobivajo redno plače za delo, katerega vrše mesto zaprtih očetov člani MRP organizacij, ki so prevzeli nad njimi kumstvo. Pa ne samo delavci v tovarnah, temveč tudi organizacije MRP na kmetih prevzemajo kumstva. Kmetje se sporazumejo in prepustijo gotov del zemlje zaprtim sodrugom in poleg tega tudi zanje obdelujejo to zemljo. Pridelke pa po žetvi prodajo in izkupiček pošljejo svojim varovancem.

Vsako leto dvakrat prirejajo organizacije MRP posebne „tedne“ za svoje varovance. V teh dnevih se na zborovanjih poroča o postopanju kapitalistične justice in pozivlja se: Pomagajte jetnikom kapitala. V takih „tednih“ se s posebno vneto zbira za žrtve kapitalistične reakcije in delavci in kmetje darujejo s polnimi rokami. V takih „tednih“ dobe organizacije MRP na tisoče novih članov. (Konec prih.)

Božična darila za obsojene sodruga.

MRP se je obrnila na upravo jetnišnice v Celju in Mariboru, da bi dovolila obsojenim sodrugom za praznike poslati nekaj božičnih daril. Celjska uprava je tej prošnji ugodila, mariborska kaznilnica pa birokratično in trdosrčno zavrnila.

V sredo 24. decembra je s. Juvan oddal sodrugom Franc Kokolju, Ignac Friču, Ivan Hlehen, Ivan Stojinu in Beriču vsakemu po: 1 steklenico vina, 1 steklenico medu, zavoj slaščic, nekaj šunke, potice in tobaka. Sodrugi v zaporih so bili zelo razveseljeni božičnih daril in se vsem darovalcem toplo zahvaljujejo. Istega dne so prinesli zaprtim sodrugom v Celju božičnice tudi še iz Zagorja in Trbovelj.

Na zaprte sodruga tudi v bodoče ne smemo pozabiti. Pišite jim in podpirajte MRP.

Božična darila so darovali: S. Culičkar 1 potico, s. Lemeževa 1 škatljo slaščic, s. Tavčarjeva 1 steklenico medu in 10 D, s. Baznikova 1 potico, ss. Baznik in Roje 1 šunko, MRP je kupila 10 paketov tobaka z vžigalicami in papirčki in 5 steklenic medu, s. Pepca Jenko 20 Din, s. Sešek iz Medvoda 10 Din, s. Kastrin Pavla 15 Din.

Tudi s. Sedeju v Maribor je MRP poslala božičnico, katero je pa dobila vrnjeno.

Daruj za MRP!

Politične beležke

Razpust HRSS.

Pričakovani napad PP režima na Radičovo stranko (HRSS) se je pričel. Časopisi so polni vesti o sklepih ministrskega sveta, da se vodstvo HRSS stavi v zapore, da se zabrani izdajanje časopisa „Slobodni dom“ in drugo. Oficielno še niso storjeni končni koraki. Režim se le počasi spravlja na Radičovo stranko.

V Radičevi stranki sami prihaja do nesoglasij in konfliktov, ki pričajo o notranji slabosti stranke in o njenem nebojevnem stališču. Teror režima spravlja stranko pred odločitve: ali boj ali kapitulacija in pred to odločitvijo zapuščajo stranko oni elementi, ki jim ne prija teror in boj. Seveda ni s tem rečeno, da bo HRSS šla v revolucionaren boj proti fašistovski nadvladi srbske buržuazije.

Krvnik Cankov v Beogradu.

Blok proti boljševizmu na Balkanu se stvarja. Beograd kot center reakcije na

jugovzhodu Evrope si je tudi v tem bloku nasigural prvenstvo. Sam Cankov, bolgarski ministrski predsednik in fašist ter krvnik tisočev delavcev in kmetov, je došel v jugoslovansko prestolico, da se z vlado pogovori o ukrepih proti boljševiški nevarnosti, dokaz, da se buržuazija vseh držav združuje v enotno fronto proti proletariatu. Prihod Cankova je razburil delavce in meščane beogradske, ki so na ulici sprejeli Cankova s klici: Dol s fašistom! Dol s krvnikom bolgarskega naroda! Demonstracijo je moral razgnati policija. Razširjeni so bili tudi letaki, ki ostro napadajo Cankova in njegov krvni režim na Bolgarakem. Celotni novinarji se držijo rezervirano napram Cankovu in ko jih le-ta ni sprejel, so novinarji sklenili, da ne izidejo v nobenem časopisu njegove izjave.

Pašić — diktator Jugoslavije in Cankov — krvnik bolgarskega ljudstva, dva atebra reakcije na Balkanu, dve oviri za svobodo balkanskih narodov.

D. Gustinčič.

Za kaj gre?

II.

„Narodna banka“ pa ni edina črpalnica za „osuševanje“ jugoslovanskih pokrajin in za koncentracijo denarnih sredstev izključno v rokah srbske buržuazije. Dve drugi taki mašini sta „Poštna hranilnica“ in pa tako zvana „Uprava fondov“, t. j. hipotekarna banka.

Predvojna Srbija ni poznala poštne hranilnice in poštnega čekovnega prometa. Takoj po vojni smo imeli pošto hranilnico v Ljubljani in pa v Zagrebu. Naši poštni strokovnjaki so imeli opraviti, da so srbsko vlado prepričali o pomenu te hranilnice. Tozadavne kritike so pisali celo v „Napreju“. Ta hranilnica zbira različne vloge in po njej cirkulirajo zneski, ki se pošiljajo po poštinih položnicah. Ker se ti zneski vedno nekaj dni zakasni v obratu, razpolaga Poštna hranilnica vedno z velikimi prostimi svotami denarja, ki ga lahko posojuje trgovini in industriji ter bankam kot kratkoročna posojila. Toda centralizirana Poštna hranilnica je danes v rokah srbske vlade in naravno, da se koristi s tem denarjem samo srbska ali bolje rečeno srbijanska buržuazija in ravno tako je naravno, da je provincialna buržuazija vsled tega oškodovana.

V „Upravo fondov“ koncentriira država zlasti vse pupilarne vloge, t. j. take vloge, za katere se zahteva posebna varnost, kakor n. pr. vloge nedoletnih varovancev. Sodišča vse države zahtevajo, da se taki pupilarni zneski nalagajo v „Upravi fondov“. Včasih je imela pri nas to prednost Kranjska hranilnica in pozneje še par drugih denarnih zavodov. Danes se steka — kakor rečeno — ves ta denar v Srbijo in žnjim razpolaga srbska gospoda. Posojila iz „Uprave fondov“ dobivajo srbske banke in srbski kmet, izven Srbije pa vse toži, da vlada velika denarna tesnoba in da se posojila skrajno težko dobijo. Če pa se posojila že dobijo, so tako draga, da provincialna podjetja ne morejo več shajati in konkurirati.

Vse te težkoče naše nesrbijanske buržuazije se kajpada prenašajo tudi na kmeta in delavca. Kmet občuti to zlo, tako, da postajajo njegovi pridelki vedno cenejši in industrijni izdelki, ki jih on rabi, vedno dražji, delavec pa v obliki brezposelnosti in trganju plač. Nastopa torej splošna mizerija v pokrajinah in v taki situaciji nesrbijanska buržuazija lahko mobilizira tudi delavca in kmeta v svoje nacionalistične boje.

Srbijanska buržuazija pa tudi izkorišča to svojo privilegirano pozicijo brezobzirno. Po mojih informacijah so dobila v minuli gradbeni sezoni srbijanska gradbena podjetja za zidavo hiš v Srbiji (po ogromni večini v Beogradu) okrog 500 milijonov dinarjev posojila iz Narodne banke, dočim niso dobili prečasnih kraji nič.

Toda pravi vir bogatenja srbijanske buržuazije pa je seveda državni budget (proračun). Državne dobave (vojaške oblike, vojaška obuka, šotori, železniški material, zgradbe železnice, državnih poslopij itd. itd.) dobijo samo srbijanski dobavitelji in srbijanski podjetniki. Ko je bila pala prejšnja Pašić-Pribičevićeva vlada in ko sta bila zlezla na površje Davidovič-Korošec,

mi je govoril na Dunaju neki slovenski radikal, ki tudi špekulira z različnim liferacijami tako-le: „Hvala bogu! Sedaj bomo dobili morda tudi mi prečani kako dobavo. Kaj mislite? Srbijanski dobavitelji vedo že mesece in mesece vnaprej za različne državne razpise. Oni se prej pripravijo in dogovorijo z inozemskimi tvrdkami in potem se razpišejo oferte na tako kratak rok, da nimamo mi niti časa računati, kamoli iskati tovarne in željeni material.“

Mož mi je navajal potem konkretne slučaje, ki so bili res zanimivi in dasi radikal (on pač ve zakaj je radikal!) bil je ves divji na „starega norca“, kakor je on imenoval Pašiča.

Tako Srbija gradi (za denar drugih pokrajin) ogromne hiše, železnice, ceste, mostove itd. itd., dočim se province samo „osušujejo“. Pri vsaki taki zgradbi, pri vsakem takem delu služi srbska buržuazija in bogati. Z delom pa prihaja tudi srbijansko delavstvo in srbski kmet v privilegirano položaj. V Srbiji so plače višje in se brezposelnost ne čuti tako ostro kakor po drugih pokrajinah. Kmet lažje in dražje proda svoje pridelke, ker je v deželi večje delovno gibanje.

Zanimiv za službo v Srbiji je sledeči podatek, ki mi ga je dal neki državni inženir: Pri nas stane tekoči meter pet-meterske ceste ok. 250 dinarjev, v Srbiji pa 1000 dinarjev.

Gre torej za ogromen plen, ki ga ima danes srbska buržuazija v svojih rokah. Iz tega izvira vse naše nacionalistično klanje.

Sporazum? Ali bodo Srbijanci popustili in se sporazumeli za razdelitev tega plena s hrvaško in slovensko gospodo? Oni imajo v rokah vse bajonete in vse topove in jaz ne poznam v zgodovini še nobene buržuazije, da bi se prostovoljno odrekla svojim dobičkom. Kdor veruje, da bo storila to srbijanska prva na tem svetu, ta je pač idealist svoje posebne vrste.

Dopisi.

Karl Odlazek.

(Umril 13. decembra 1924 po noči.)

Ko sem bil pred tednom pri tebi, sem videl, da je blizu tvoja poslednja postaja. Ti si že ves veroval v ozdravljenje in se veselil: „O, zdaj, no, ste prišli iz zaporov, o, še ga bomo, še ... še bo lepo!“ Včeraj pa smo te pokopali in ti peli poslednje pesmi — žalostinke.

Kdo izmed delavcev, kdo izmed sodrugov ga ni poznal. Saj je bil on naš zagorski Jimmy Higgins iz svojega prvega poglavja. „Sodrug Karl, v Trbovlje je treba!“ In šel je. Leta 1920 v štrajku je šel po trikrat na dan tja. Samo če je le treba. Pri prireditvah „Vesne“, prvem maju mlajših, kolportaži, kurirstvu med revirji, ... povsod je delal naš Karl.

1. junija bi kmalu orjunska sodrga v Trbovljah sodila o njegovem ali — ali. In da bi nam bil ozdravil, videli bi ga v prvih vrstah borcev proti fašizmu!

O, tudi TPD ga je poznala. Pri splahovavcih je delal in sleherni delavec ti ve povedati o njegovi jakosti in marljivosti. Žrtvoval je TPD prste na desnici, drugič ga je lopila jeklena vrva po obrazu, da je ležal v nezvesti do dveh dni. In vsa ta

marljivost v delu mu je zakopala v telo kal bolezn. Zbolel je resno letošnje poletje, gruden ga je vzel.

Brat je pred par leti umrl, enako oče; zdaj je odšel Karl. Njegov brat France, ki je že nad eno leto brezposlec, je obsojen na šest mesecev ječe zbog kolportaze brošure „Lenin“; še mati živi in sestra, brez kruha takorekoč — tako gredo proletarske družine k zlu, tako tonejo delavci v žrelu kapitala.

Ti pa, Karl, ki ti je suženstvo stalo ob zibelki in si imel vase vžgano vero v zmago milijonske množice, v zmago Jimmijev, v zmago milijonov Odlazkov: veruj, v naših srcih gore baklje in nikdo jih ne pogasi. In če nam ni bilo dovoljeno, da ti prisegemo to na grobu — saj veš, venci so bili rdeči! — ti prisegamo tu: Nekoč bodo vzplamtele baklje iz naših src v obzorja in tedaj bo tudi iz tvojega mrtvega srca vzplamtel plamen!

Trpel si, trpeč si se boril, boreč si umrl!

Zagorska mladina.

Tržič.

Bolj poredko se oglašamo iz našega kraja, čeprav nas uredništvo stalno opozarja, da je molk znamenje zasplosti. Pa nismo toliko zaspali, kot zmučeni od vedno hujšega zatiranja. Vkljub vsemu pa se le gibljemo, ker prišli smo do spoznanja, da se bomo delavci in siromašni kmetje osvobodili le z vstrajnim požrtvovalnim delom za proletarske organizacije in ne s hlapčevsko pasivnostjo. Neki naš sodrug, ki je prišel s kmetov, nam je čisto prav povedal, da kapitalisti niso neumni, če nas tlačijo, da pa smo neumni mi delavci in kmetje, ker se pustimo zatirati in kapitalistom indirektno še pomagamo, ker se pustimo farbat od kapitalističnih strank, kakor je Koroščeva klerikalna stranka, Žerjavova orjunsko-demokratska, SKS in Prepeluhova. Če bi delavci in kmetje odrekli podporo tem strankam, bi bilo konec kapitalistične diktature in mesto absolutistično monarhističnega PPŽ režima bi vladala delavec in kmet v svobodnih republikah. Ne bi bilo več mogoče, da pri stavbeni družbi penzioniran žandar Sedej zmerja delavce z „svinjami“, birokrat Nosan v bolniški blagajni bi ne mogel več šikanirati delavcev in jim delati ovire, kadar zahtevajo svoje pravice in v tekstilni tovarni bi mojstru Pregelju v čistilnici in Padarju v skladišču niti na misel ne prišlo, da bi kričala nad delavci in delavkami in jih šikanirala, kot delata to aedaj. Padar ima v kričanju dobro šolo, bil je avstrijski „zugführer“ pri dragonerih in še vedno misli, da so delavci in delavke njegovi „saurekruti“. Da je politično bister človek, je dokazal s tem, da je demokratsko-orjunska Žerjavova stranka njegovemu feldwebelskemu nazarju najbližja in da se v tej stranki tudi udeležuje. Tem gospodom, ki so po „božji“ milosti po hrbtih drugih splezali do mojstrskih mest, povemo: vsaka sila do vremena. Delavstvo vam bo vračalo z isto mero. Ravnatelj Glanzman in Sugg in tudi strokovno izobraženi nastavljenici vodijo delo in nadzorujejo s primerno strogoostjo ali vendar niso tako surovi, kot tisti mojstri, ki so brez strokovne izobrazbe z denunciranjem in hlinjenjem prišli naprej. Pomanjkanje izobrazbe krijejo s svojo surovostjo. Take sirovine bomo v bodoče pričeli javno razkrinkavati, da bo cel svet poznal njihove fotografije. Tržič je industrijski kraj. Tekstilna tovarna, tovarna čevljev Peko, usnjarska zadruga, papirnica in lesna industrija zaposlujejo nad 1600 delavcev. Organizacij pa skoraj nobenih. To je bilanca Kristan-Korunove politike v Tržiču. In še edina organizacija tekstilnih delavcev, ki obstoja, dostoj ni delala ničesar. Če pride reformistični birokrat Reje, ga nihče ne mara poslušati, ker njegovih laži socialističnih pridig smo siti čez glavo. Da reformisti niso prav ničesar napravili, bodete verjeli, če vam povem, da v Tržiču še niso bile volitve obratnih zaupnikov po zakonu o zaščiti delavstva in da organizacija tega zakona, sploh še nima. Mezde delavcev so take, da so za živeti premajhne, za poginiti pa prevelike. Delavci ginevajo počasi. Večina žen je prisiljena, da dela v tovarni poleg moža. Da pri takih prilikah ne more biti govora o družinskem življenju, da vzgoja otrok trpi, je jasno. Tudi kmetje v okolici niso manjši reveži. Pošiljati morajo svoje sinove in hčerke v tovarne na delo, ker ni dovolj zemlje, da bi redila celo družino. Baron Born, Dolenc in drugi pa posedujejo ogromna zemljišča in agrarne reforme ni in je ne bo d.

se bodo kmetje pustili vleči za nos od

kapitalističnih strank SLS, demokratov in novopečenih laži republikancev kraljevega poverjenika Prepeluha. Kolikor moremo, delamo na tem, da delavcem in kmetom odpiramo oči, da je njihova rešitev le v zvezi delavcev in kmetov, v Delavsko-kmečkem republikanskem bloku, ki bo nastopil pri volitvah z nosilcem liste s. Makucem. Delavce v tekstilni organizaciji bomo spravili v Rejčovo organizacijo in v tej organizaciji bomo delali za to, da bo prišla na pravo pot razredne borbe in napadila birokrate, ki po Kristan-Korunovi taktiki zavajajo proletarijat in ga prodajajo. Tudi lesne delavce, usnjarske in papirniške delavce bomo skušali pridobiti za vstop v pristojne organizacije, da bomo tako ustvarili enotno fronto, ki je predpogoj uspeha naše borbe in naše končne zmage.

Orjunaški načelnik — požigalec?

V Tržiču imamo seveda tudi orjunce. Ustanovili so jih z demokratskim denarjem nekateri nacionalistični širokoustneži, ki rešujejo „nacijo“ pri polih in klobasah, katerih korajža pa se dviga in pada po denarnih subvencijah. Med delavci še orjunci niso pridobili niti enega, med okoliškimi kmeti seveda tudi ne. Dusej je delovanje teh nacionalističnih frazerjev obstojalo v groznjah, poleti so enkrat poskusili napasti posamezne delavce, pa so jih skupili. Uniformiran je samo eden in to je načelnik Klotutar, ki ga pogrešajo že 14 dni. O njem se je zvedelo, da je menda v sporazumu s svojim svakom v Nemški Avstriji bil udeležen pri požigu neke „Seidenfabrike“, ki je bila požgana z namenom, da se od zavarovalnice dobi visoko zavarovalnino. Ta načelnik tržiške orjuncne se nahaja v zaporu v Nemški Avstriji in videli bomo, če se bo tudi za njega brzojavno zahtevala ukinitve preiskave, kakor se je to storilo za one orjunce, ki so bili v Celju radi požiga Rudarskega doma in umora sodr. Fakina. Za tem „idealnim“ borcev za nacijo žaluje tudi orjunska sestraka organizacija „Sokol“. Proč z orjunci, proč z šokoli in Orli! Delavci in kmetje, ne družite se s požigalci in morilci!

Orjunaši vrše policijsko službo.

Po obznani PP režima 12. julija je policija na podlagi povelj „od zgoraj“ zaprla v Ljubljani nad 20 sodrugov in sodišče jih je držalo v zaporu brez obtožbe. Da pospešijo preiskavo, so ljubljanski delavci 19. septembra po shodu priredili pred zaporom demonstracijo in zahtevali, da se aretirane sodrugi postavi pred sodišče ali pa naj se jih izpusti. Policija je pri teh demonstracijah aretirala par sodrugov in sodruge, s. Lukeka pa je zasledoval orjunc Vlado Kapus in prisluškoval, kaj s. Lukek govori, ter ga potem pustil aretirati, češ, da je komunist. Policija je z velikim veseljem s. Lukeka aretirala na podlagi denunciacije orjunca Kapusa. Ker ni kaznjivo biti neorganiziran komunist, je policija s. Lukeka morala izpustiti, ovadila pa ga je sodišču radi § 104, ker je stražnik Potočnik pri zaprtih vratih policijskega zavora prisluškoval in baje ališal, da je s. Lukek na vprašanje s Tometa, kako da pride on v zapor, rekel: „Te proklete policijske barabe so me sem privedle“. Na obravnavi 22. decembra je bil s. Lukek radi teh besed obsojen na dva dni zavora in povrnitev stroškov.

Delavci in kmetje, ogibajte se orjuncem, ki so špijoni in denuncianti, pazite na besede, ker kakor izgleda, se prisluškuje vašim pogovorom na ulici in tudi za zaprtimi vrati. Mesto besed in govorjenja, naj stopi v veljavo vztrajno delo!

Tržič. Pri nas je imel po daljšem času strokovni shod socialpatriotski birokrat Reje. Mi niti ne bi omenjali njegovega shodiča, če ne bi mož povedal nekaj, kar označuje vso socialpatriotsko politiko. Govoril je namreč o današnjem težkem položaju delavstva, o brezposelnosti, o krizi kapitalističnega gospodarstva in koncem vseh koncev je pa dejal: „Delavci, mi moramo počakati, da se gospodarstvo konsolidira, kajti tudi podjetniki čakajo boljših časov!“ S temi besedami je povedal vse, kar velja za socialpatriote, ki nočejo boja, ki ovirajo delavski razredni boj in prepričujejo delavstvo, da kapitalizem ne bo propadel, ampak da se bo utrdil.

Delavci, mi moramo izriniti iz delavskih strokovnih organizacij ljudi, ki so apostoli kapitalizma in ne proletariata. Sami moramo prevzeti v roke strok. organizacije.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Iskarna Josip Pavliček, Kočevje.

Odgovorni urednik Josip Pezdur, sedlar.